

prof. zw. dr hab. Krystyna Szcześniak

Katedra Sławistyki

Wydział Filologiczny

Uniwersytet Gdański

Recenzja habilitacyjna dr Danuty Anieli Roszko

1. Sylwetka Habilitantki

Dr Danuta Aniela Roszko ukończyła w roku 1989 studia magisterskie w zakresie filologii białoruskiej na Uniwersytecie Warszawskim. Promotorem jej pracy magisterskiej był prof. dr hab. Albert Bartoszewicz, a recenzentem – prof. dr hab. Marian Jurkowski. Tytuł obronionej wówczas pracy *Lituanizmy w „Akademickim słowniku języka białoruskiego”* świadczy o zainteresowaniach późniejszej Habilitantki, co zostało potwierdzone podjęciem studiów lituanistycznych na Uniwersytecie Wileńskim (zaliczony 1. rok).

Dalsze kształcenie Habilitantki rozwijało się w kilku kierunkach. Z jednej strony było to uzyskanie uprawnień tłumacza przysięgłego języka litewskiego (co wykorzystwała w konsultacjach dla tłumaczy przysięgłych w zakresie korzystania z korpusów wielojęzycznych oraz w praktycznej pracy w charakterze biegłego dla sądów i prokuratur oraz komend wojewódzkich policji, zob. s. 23 autoreferatu). Z drugiej strony uzyskała Ona w roku 1991 uprawnienia do nauki języka polskiego oraz pracy w zakresie oligofrenopedagogiki oraz pedagogiki integracyjnej i terapii pedagogicznej w szkole specjalnej (studia podyplomowe; 1996, 2005) i z tym prawdopodobnie było związane jej zatrudnienie (2001-2013) w charakterze nauczyciela w Ośrodku Szkolno-Wychowawczym nr 1 w Płocku (s. 21 autoreferatu).

Od roku 1993 D. A. Roszko pracuje w IS PAN na etacie asystenta, a w latach 2001-2004 jest doktorantką w macierzystym Studium Języków, Literatur i Kultur Słowiańskich. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa i awans na stanowisko adiunkta uzyskała w roku 2005 po obronie rozprawy doktorskiej zatytułowanej *Funkcjonalne odpowiedniki litewskiego perfectum w litewskiej gwarze puńskiej i języku*

polskim, napisanej pod kierunkiem prof. dr hab. Violetty Koseskiej. Warto tu podkreślić, iż recenzentami w przewodzie byli profesorowie: Leszek Bednarczuk i Tadeusz Zdancewicz, co nie wymaga żadnego komentarza. Habilitantka do dziś pozostaje pracownikiem IS PAN.

W kręgu zainteresowań Habilitantki pozostaje dialektologia, w tym badania tradycyjne (oprócz zbierania materiałów do analizy gwary puńskiej w jej kręgu badawczym znalazły się wschodniosłowiańskie gwary Pobuża i Białostoczczyzny, gdzie współpracowała z prof. prof. I. Maryniakową i M. Kondratiukiem; analizowała też leksemy będące potencjalnymi lituanizmami, które znajdowały się w materiale *Atlasu gwar wschodniosłowiańskich Białostoczczyzny*, kierowanym przez prof. I. Maryniakową – ostatnio w latach 2007-2012).

Przy okazji badań w terenie dr D. A. Roszko zbierała dodatkowo materiały do późniejszego omawiania tożsamości językowej i kulturowej Litwinów (mieszkających tak w okolicach Puńska, jak i będących na tak zwanej *wewnętrznej emigracji*). Zebrane wcześniej materiały gwarowe i językowe przyszła Habilitantka starannie porządkuje, uzupełnia, by potem zacząć je wykorzystywać w badaniach konfrontatywnych (są to w znaczącej mierze badania teoretyczne, prowadzone z użyciem semantycznego języka pośrednika) oraz w korpusach językowych, tworzonych przez siebie (Eksperymentalny korpus litewskiej gwary puńskiej w Polsce; tu też, w celu publikacji zasobów korpusowych w sieci kompletowane są oświadczenia dotyczące informatorów) lub zespoły, w których pracuje (Eksperymentalny bułgarsko-polsko-litewski korpus równoległy i porównawczy; Eksperymentalny polsko-litewski korpus równoległy i porównawczy).

Prowadzi Ona ponadto prace w ramach tzw. *inżynierii lingwistycznej*, co świadczy, iż doskonale opanowała teorię i praktykę pracy z komputerem (w odróżnieniu od recenzentki, która w tym momencie nie umie ocenić wartości tych osiągnięć, ale je powinna, z obowiązku recenzenckiego, zauważyć). I tu po raz pierwszy pojawia się prośba do CK, by w przyszłości do takich recenzji powoływała (dla oceny elementów dorobku związanych z informatyką, konstruowaniem, planowaniem badań informatycznych i matematycznych) dodatkowego recenzenta.

2. Ocena osiągnięcia naukowego, jakim jest monografia *Zagadnienia kwantyfikacyjne i modalne w litewskiej gwarze puńskiej (Na tle literackich języków polskiego i litewskiego)*. Instytut Sławistyki PAN, Warszawa 2015, stron 341.

Monografia, przedstawiona jako podstawa do nadania stopnia doktora habilitowanego została złożona do druku w roku 2013, a wydano ją w roku 2015. Jest ona z jednej strony swoistym podsumowaniem prac Autorki dotyczących gwary puńskiej, wykorzystującym wcześniej zebrany i stale uzupełniany materiał dialektalny, a z drugiej – prezentacją nowych narzędzi, umożliwiających (jej zdaniem) najlepszy opis tejże gwary (należącej do dialektu południowoaukrajczajckiego). Habilitantka w recenzowanej monografii wykorzystowała nowoczesne jej zdaniem teorie oraz dwa korpusy: gwary puńskiej (swego autorstwa) i językowy polsko-litewski (stworzony przy współpracy z R. Roszko), uważając, iż znacznie odmienia on warsztat dialektologa oraz pozwoli na uzyskanie informacji wydobywanych z poziomu semantyki zdania, a do tej pory niezauważalnych w tradycyjnych badaniach. Prace nad stworzeniem korpusu gwarowego trwały od dłuższego czasu i były prowadzone (jak się można zorientować tak z wykazu publikacji, jak i przywołań w samym tekście), szczególnie przy tworzeniu języka pośrednika oraz korpusu PL-LT, przy współpracy z innymi osobami. Metodologię doskonalono przy udziale L. Dimitrowej, V. Koseskiej-Toszewej i R. Roszko (takie nazwiska są wymieniane w tekstach wspólnego autorstwa).

W samej pracy, a szczególnie we wstępie zaskakuje mało komunikatywny styl wypowiedzi, składającej się z dużej liczby zdań pojedynczych, przy czym wiele z nich zaczyna się od „dlatego”, leksemu stanowiącego wszak początek zdań podrzędnych w strukturze zdania złożonego. Pewne terminy czy sformułowania (tekst powinien dotrzeć, przynajmniej w założeniu, do dialektologów, badających inne gwary) stosowane w pracy nie są wyjaśnione choćby w przypisach, jak np. *zrównoległone*, *znaczenia imperceptywne*, *czas terażniejszy rezultatywny*, *język pośrednik*; niejednoznacznie opisuje się *tagset* (wykaz cech morfosyntaktycznych, zob. autoreferat, s. 5), zestaw cech morfologicznych (zwanych niekiedy morfo- syntaktycznymi, s. 25 w pracy), gdy na stronie 26 monografii jest to z kolei: wybór cech morfologiczno-syntaktycznych (istnieje pewna różnica między słowem „zestaw” a „wybór” cech), czy samo pojęcie *języka pośrednika*. Z kolei *akut*, który w dotychczasowej literaturze przedmiotu jest przedstawiany jako intonacja wznosząca, gdy *cyrkumfleks* – opadająca, na stronie 43 monografii przedstawiany jest jako intonacja opadająca, a *cyrkumfleks* – przeciągła. Ponadto, jeśli ta praca rzeczywiście miałaby być w obiegu i być znana przez polskich dialektologów (dyskutowana), wówczas należałoby

doń wprowadzić dodatkowy słownik wyjaśniający znaczenia używanych tu terminów, inaczej klasyczny dialektolog nie zawsze doskonale zaznajomiony z terminologią komputerową oraz anglojęzyczną terminologią kognitywną, niewiele znajdzie tu dla siebie.

Nie zgadzam się też ze stwierdzeniami Autorki, typu: „w wypadku badań konfrontatywnych wynikiem są wnioski natury opisowej (synchronicznej), w badaniach porównawczych zaś wnioski natury historycznej (diachronicznej)”. Uczono mnie, że badania porównawcze można prowadzić w trzech planach: diachronicznym, typologicznym i konfrontatywnym. W wypadku tego drugiego (a są tam grupy wspólnoty semantycznej, zob. szerzej pracę Majewicza „Języki świata”) – wnioski na pewno nie są natury historycznej. Albo to jakiś skrót myślowy, albo pewne niedopatrzenie.

I takich uwag miałabym więcej, ogólnie mówiąc sam wstęp nie został napisany zbyt starannie. Odnosi się wrażenie, że wiele spraw, zagadnień jest dla Autorki oczywistych i w związku z tym uważa, że nie warto ewentualnego czytelnika w nie wprowadzać. Tymczasem, skoro ma to być narzędzie i metoda, która może być stosowana w opisie innych gwar (w tym nie wyklucza się – polskich lub istniejących na obszarze naszego kraju), o tę część pracy należało zadbać wyjątkowo starannie. Jak wspomniałam wyżej, powinno się też do tekstu wprowadzić słowniczek używanych przez autorkę terminów i znaczeń im przypisywanych. Diabeł tkwi w szczegółach, a tu takimi szczegółami mogą być znaczenia użytych terminów, które mogą wykazać na ile to, co jest tworzone terminologicznie jest nowe, a na ile – jest tylko nowym terminem, leksemem, używanym w innej formie od dawna.

Jeśli dobrze odczytałam to, co autorka pisze o nowej metodzie – wszystko w dużym stopniu zależy tu od modyfikacji istniejących już programów, ich wypełnieniu nowymi treściami (w danym przypadku jest to materiał gwarowy zbierany przez lata wśród mieszkańców gminy puńskiej i późniejsze jego przekłady na język polski oraz litewski) lub wręcz stworzenia nowego programu przez człowieka. On to wprowadza wszystkie dane do komputera tworząc korpus gwarowy, a przecież to samo (poza tworzeniem eksperymentalnych korpusów) robią dialektolodzy tradycyjni. Nie zgadzam się natomiast z zarzutem, że badania tradycyjne przez to, że są cząstkowe (badane i opisywane są w nich często tylko pewne elementy składowe gwary, jak np. słownictwo, fonetyka czy fleksja, rzadziej rzeczywiście składnia) są zbędne. Po zbadaniu wszystkich warstw można takie badania scalić (zob. badania gwar starowierców prowadzone przez prof. I. Grek-Pabisową i I. Maryniakową, do których potem dołączyły A. Zielińska i M. Ostrówka, a teraz

w ośrodku augustowskim są prowadzone przez zespół slawistów bydgoskich czy badania prowadzone przez zespół prof. K. Dejny oraz jego następców, a wypadku samej gwary puńskiej – dokumentacja i prace prof. W. Smoczyńskiego, czy lingwistów litewskich).

Martwi mnie to, że autorzy tych nowoczesnych badań, nazywanych *jedynymi w skali światowej, prowadzonymi po raz pierwszy w stosunku do gwary*, unikają kontaktu z klasycznymi dialektologami na konferencjach w Polsce, choć nie mogę nie docenić prezentacji tychże badań w środowisku litewskim, czy innych krajach. Nie spotkałam ich na żadnym krajowym seminarium czy konferencji dialektologicznej. Jeśli coś jest dobre, to trzeba to pokazywać również w środowisku, o którym się pisze i które się w jakiś sposób ocenia, a które wszak podejmuje badania tego samego podmiotu, tylko inną metodą.

Jak rozumiem, Autorka uzyskała dopiero zgodę 20 informatorów (lub ich rodzin, w wypadku, gdy respondent już nie żyje) na publikację ich wypowiedzi. Może (mimo tego) warto byłoby w końcowej części jednak przedstawić informatorów bardziej dokładnie, choćby inicjałami lub zmienionymi inicjałami i dokładnym opisem ich danych, typu, miejsce urodzenia, wykształcenie, lata mieszkania w Puńsku, dostęp do prasy, radia i telewizji polskiej oraz litewskiej; język domowy i w urzędach, jakim respondent się posługuje. Takie metryczki dobrze wszak opracowali już tradycyjni dialektolodzy i warto z nich korzystać, bo kierowanie się tym, że doskonale się zna informatorów i rozpoznaje się ich nawet po tembrze głosu może się okazać zbyt mało wartościowe: to tylko autorka pracy zna te informacje, ktoś inny – nie rozpozna informatora, a wówczas sam opis może być niewiarygodny, bo nie będziemy wiedzieli, o czyj idiolekt tu chodzi.

Mam też pewne zastrzeżenia do końcowej części pracy, nazwanej *Podsumowaniem* (s. 265-początek strony 268). Jest to klasyczne streszczenie zawartości poszczególnych rozdziałów (taka też wersja pojawia się w streszczeniu anglojęzycznym i litewskim na stronach 270-279), a dopiero na dwóch ostatnich stronach (268-269) znajduje się (widziałabym to jako część bardziej rozbudowaną) właściwe podsumowanie tej monografii. Gdyby ten tekst miałby być wznawiany, w początkowej części podsumowania położyłabym nacisk na to, co wynika z całej pracy, a w nawiasie dałabym dopiero numery rozdziałów.

W recenzowanej tu monografii (uwagi, błędy, zastrzeżenia wymienione wyżej można stosunkowo łatwo poprawić, zaś pewne braki – uzupełnić) doceniam jednakże sam pomysł autorski. Każda metoda, która pozwala na wydobycie pewnych cech do tej pory niezauważalnych w procesie porównań gwary z językami, wokół których ona funkcjonuje

jest dobra, a ta – prezentowana przez Habilitantkę – może być (i zapewne będzie) dalej doskonalsza. Początki nigdy nie są łatwe, ale jeśli dodamy do owego doskonalenia warsztatu konfrontację z dialektologami tradycyjnymi (polecam tu szczególnie szkołę łódzką, czy badania lubelskie, prowadzone między innymi przez prof. H. Pelcową lub środowisko poznańskie) być może uda się ją bardziej rozpowszechnić, a i przy okazji sprawdzić na ile jest ona przydatna w innych badaniach, co warto w niej uzupełnić, na co warto zwrócić większą uwagę.

Monografia jest tym bardziej cenna, iż jej Autorka jest autochtonką, dobrze zna zarówno teren badań, jak i samych respondentów oraz gwarę, jaką się posługują, przy bardzo dobrej znajomości języka literackiego polskiego i litewskiego. W badaniach terenowych, nagraniach, zawsze ułatwia to zbieranie materiału, choć czasem utrudnia już prace na etapie jego opracowywania (wiele spraw jest dla takiego badacza oczywistych, zrozumiałych, zna niejednokrotnie osobiście autorów wypowiedzi i w efekcie – pewne dane, dlań oczywiste – pomija).

Warto tu zwrócić uwagę na to, iż metoda, zaprezentowana w monografii pozwala na wydobycie z badanej gwary pewnych cech, które (przynajmniej na razie) nie zostały zauważone podczas stosowania metod tradycyjnych.

W sumie samą rozprawę habilitacyjną, jak nazywano kiedyś osiągnięcie naukowe, jakim jest monografia *Zagadnienia kwantyfikacyjne i modalne w litewskiej gwarze puńskiej (Na tle literackich języków polskiego i litewskiego)*, co też uważam za zbędną zmianę nazwy, widzę jako tekst przedstawiający zastosowanie stosunkowo nowej metody, stworzonej poprzez określoną grupę osób i przez nich wykorzystywaną do tej pory w opisie i porównaniach języków etnicznych, którą, zdaniem autorki można wykorzystać również podczas analizy systemu gwarowego (co też robi; i to jej własny, samodzielny wkład w rozwój tychże badań). Wszystkie metody, które pozwalają na pełniejszy opis badanego zjawiska (tu wyjątkowo złożonego, bo podlegającego wpływom języków litewskiego i polskiego oraz dialektów czy też gwar) są dobre. Być może czas zweryfikuje te badania inaczej, jednak **obecnie mogę** (z zastrzeżeniami, które wpisałam wyżej) **uznać monografię za uprawniającą do nadania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawczej**, zaznaczając jednocześnie, że do oceny takich prac (pod kątem jakości tworzonego programu komputerowego) powinno się w przyszłości powoływać dodatkowych recenzentów z zakresu tej specjalności, którzy oceniliby ów program w wartościach praktycznych.

Warto tu dodać, iż pewne terminy, używane w tej monografii są jednak wyjaśniane w artykułach, omawianych w punkcie trzecim.

3. Ocena pozostałego dorobku naukowego (po doktoracie)

- **Publikacje**

Od roku 2005 dr Danuta. A. Roszko opublikowała jedną monografię (*Funkcjonalne odpowiedniki litewskiego perfectum w litewskiej gwarze puńskiej i w języku polskim*, jak można się domyślać będącą nieco zmienioną wersją rozprawy doktorskiej (o śledzeniu na bieżąco zmian w zagadnieniach tam omawianych upewniają nas niektóre przypisy tam zawarte) oraz 13 artykułów (w czasopismach znajdujących się w bazie Web (Web of Science) lub ERIH (European Reference Index for the Humanities), w tym było 5 artykułów samodzielnych (2 teksty w języku angielskim, jeden – rosyjskim i 2 po polsku), a 7 wspólnie z Romanem Roszko (udział Habilitantki waha się od 50-60 procent) oraz jeden we współpracy z trojgiem innych badaczy (tekst w języku angielskim, udział autorski, stanowi 25 procent).

Większość publikacji w tej grupie dotyczy zagadnień tworzenia eksperymentalnych korpusów do badań dwu- i więcej językowych oraz badań konfrontatywnych (teoretycznych i praktycznych), a także obserwacji i wniosków badawczych przy użyciu nowego narzędzia, jakim stał się semantyczny język pośrednik i wypróbowywanie możliwości zastosowania tego narzędzia w badaniach różnych płaszczyzn gwary puńskiej, będącej pod wpływem dwóch języków: polskiego i litewskiego. Jedna z wyżej punktowanych prac, napisana w języku rosyjskim, dotyczy poczucia narodowego litewskiej mniejszości narodowej w Polsce.

Prace, publikowane w czasopismach tak zwanej listy B, to 4 artykuły samodzielne (teksty w języku polskim, litewskim), jedno omówienie konferencji, trzy prace napisane we współudziale z Romanem Roszko (w tym jedno omówienie konferencji), gdzie udział autorski Habilitantki wynosi od 50-75 procent oraz jeden artykuł w języku angielskim czworga autorów z 25 procentowym udziałem Habilitantki.

Jako rozdziały w monografiach naukowych Habilitantka podaje 4 prace (przy czym jedna z nich, B-3-1, zatytułowana *Tożsamość litewskiej mniejszości narodowej w Polsce* nosi niepokojąco zbliżony tytuł i także treści, co tekst wymieniany jako ósmy w grupie B-2), 5 tekstów napisanych wspólnie z Romanem Roszko (udział autorski od 15 procent do 50

procent) oraz 3 rozdziały anglojęzyczne czworga autorów (publikowane w Bułgarii, Słowenii oraz na Słowacji).

W dorobku Habilitantka wymienia ponadto 1 streszczenie samodzielne i 4 – napisane wspólnie z Romanem Roszko.

A zatem w dorobku Habilitantki po doktoracie pojawiło się 13 tekstów napisanych samodzielnie, 8 prac napisanych wspólnie z Romanem Roszko i 4 artykuły autorstwa czworga osób, przy czym nie wliczam tu streszczeń., czyli jest to w sumie 25 artykułów. Kilka artykułów i rozdziałów monografii jest w druku (znaczna część z nich już po pozytywnych recenzjach). Nie jest to zbyt duży dorobek po doktoracie, jako że wymieniana w spisie osiągnięć monografia (sądząc po tytule rozprawy doktorskiej i monografii) jest prawdopodobnie opublikowanym doktoratem. Należy tu jednak podkreślić, iż ujawnia on prowadzenie badań w kilku kręgach tematycznych i metodologicznych, a ponadto był on prezentowany (publikowany) w językach kongresowych oraz litewskim i polskim również poza granicami naszego kraju. Wszystkie publikacje przeszły pozytywnie przez recenzje wydawnicze.

Doceniam przy tym dbałość o zbieranie materiału gwarowego coraz to nowszymi nośnikami zapisu; szkoda, że starsze zapisy okazały się po latach mało czytelne (zła słyszalność); można je było wcześniej rozpisywać, wówczas jeszcze byłaby szansa na powtórzenie nagrań u tych samych informatorów w bardziej sprzyjających warunkach.

Podsumowując tę część dorobku naukowego, stwierdzam, iż jest on wystarczający dla uzyskania stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawczej. Habilitantka podejmuje w swych samodzielnych pracach oraz tekstach pisanych we współautorstwie zarówno zagadnienia związane z regionem (zmianami w nim zachodzącymi), zamieszkującą go mniejszością narodową i odmianką językową, jaką się ona posługuje, jak i zajmuje się prezentacją korpusów językowych tworzonych przez siebie (gwara puńska) i współautorów (korpusy wielojęzyczne) oraz wniosków wynikających z użycia nowego (stałe doskonalonego) narzędzia, jakim jest ów język pośrednik. Nowością jest też wprowadzanie do badania gwary puńskiej nowej metody badawczej i przedstawianie jej wyników.

- **Inne osiągnięcia**

Habilitantka wykazuje w autoreferacie liczbę 35 cytowań oraz – 4 (indeks Hirscha) według Harzing's Publish or Perish. Nie była promotorem wspomagającym przy rozprawie

doktorskiej, ani nie wykazuje promotorstwa prac licencjackich czy magisterskich, co jest stosunkowo zrozumiałe, gdyż pracuje w instytucie badawczym, a nie w środowisku uczelnianym.

Po doktoracie Danuta A. Roszko uczestniczyła w 32 konferencjach międzynarodowych (zob. autoreferat, s. 21) oraz 2 warsztatach międzynarodowych w Polsce (6 w Bułgarii, Polsce i na Ukrainie, s. 21 autoreferatu). Nieco inne liczby podaje załącznik nr 4, gdzie na stronach 11-17 Habilitantka wymienia 35 konferencji międzynarodowych oraz 2 warsztaty.

W skład tych liczb wchodzi jeden kongres (11 Międzynarodowy Kongres Bałtystów w Rydze, 2010) oraz konferencje międzynarodowe. Było to 13 konferencji z samodzielnie przygotowanym referatem (tu warto podkreślić udział w zagranicznych konferencjach dialektologicznych, które odbywały się na Litwie i Łotwie), 18 konferencji (gdzie prezentowała teksty napisane wspólnie z Romanem Roszko), a także 4 konferencje, gdzie wygłaszała teksty autorstwa czworga osób (L. Dimitrowa, V. Koseska-Toszewa, D. Roszko, R. Roszko. Odbywały się one w kraju (Kamień Śląski, Kraków, Lublin w ramach EUROJOS, Poznań 2x, Warszawa 14x) oraz poza granicami Polski (Borovec, Bułgaria; Dyneburg 3x, Łotwa; Kijów 3x, Ukraina, Kowno, Litwa; Ljubljana, Słowenia; Modra na Słowacji; Partenit, Ukraina; Szawle, Litwa; Wilno, Litwa), czyli na Litwie, Łotwie, Ukrainie i Słowacji oraz w Bułgarii i Słowenii. Swoje poglądy w badanych przez siebie kwestiach prezentowała zatem w ważniejszych ośrodkach krajowych (dominuje Warszawa, choć warto docenić też centrum badań EUROJOS, czyli Lublin), ale także w poważnych ośrodkach zagranicznych (i nie chodzi tu tylko o ośrodki centralne, ale – mobilne naukowo, jak np. Szawle i na Litwie czy Dyneburg na Łotwie). Wykazała ponadto, że umie współpracować zarówno z jedną osobą i skrupulatnie podać, co jest Jej własnym udziałem w powstałej pracy (zob. s 11-17 załącznika nr 4), jak i w większej grupie osób.

Referaty były wygłaszane (na co warto zwrócić uwagę) w języku polskim, litewskim, rosyjskim oraz angielskim, a ich tematyka oscylowała wokół zagadnień wszelkich płaszczyzn gwary puńskiej oraz jej charakterystycznych cech, pojęcia „ojczyzna” wśród jej nosicieli, a także tworzenia pamięci tłumacza i wielojęzycznych korpusów językowych. Niektóre z tych konferencji były cykliczne, inne – jednostkowe.

Habilitantka ponadto była, co warto docenić, współorganizatorem pięciu (7 według Autoreferatu, s. 21) konferencji, jak można przypuszczać z tytułów, międzynarodowych, odbywających się w Warszawie (Leksykografia polska, ukraińska, bułgarska: słowniki

tradycyjne i elektroniczne; Semantic Annotation of Multilingual Parallel Corpora; Mongolia – Polska. Kultura – Nauka – Medycyna; Cognitive and Contrastive Studies; Cognitive Studies. Semantics and Contrastive Linguistics) Cognitive Studies. Wymienia w swym dorobku ponadto kolejne 7 sesji i warsztatów naukowych, które odbyły się w Warszawie (s. 19 autoreferatu), a które współorganizowała jako członek komitetu organizacyjnego

W dorobku naukowym mieści się również (tak bardzo eksponowany obecnie w zaleceniach oceny) udział w charakterze wykonawcy w dwóch finansowanych projektach naukowych (2008-2011 Mondilex; 2013-2015 Clarin-PL), jednym projekcie w tym samym charakterze (BG-Clarin, 2007 – do dziś) a także projekcie TestCV, realizowanym we współpracy z przedsiębiorcami (co również ma być zauważane w ocenie), a dotyczącym tworzenia narzędzi ułatwiających rekrutację i ocenę kwalifikacji kandydatów i pracowników. W tym ostatnim jest wykonawcą i koordynatorem prac zespołu d/s języka litewskiego.

- **Osiągnięcia dydaktyczne**

Z racji pracy w IS PAN Habilitantka nie prowadziła cyklicznych zajęć ze studentami, choć warto zauważyć, iż swą wiedzę w zakresie języka litewskiego wykorzystwała praktycznie w trakcie rocznego *nauczania języka litewskiego Doktorantów* (2005-2006) tej jednostki, a także wykładania tamże *Podstaw gramatyki języka litewskiego z jednoczesnym odniesieniem do języków polskiego i rosyjskiego* (ten sam rok, zajęcia na SD IS PAN). Dwa pozostałe wykłady (wymienione na s. 21 autoreferatu) prawdopodobnie były jednorazowe, a przedstawiono na nich *Leksykalne zapożyczenia w litewskiej gwarze puńskiej* (2008) oraz *Przykłady zastosowania korpusów równoległych i porównawczych w badaniach językoznawczych*.

Tu zaliczyłabym też (choć w jakiejś części są to również prace naukowo-dydaktyczne i popularyzatorskie, ale też zawodowe), tłumaczenia na rzecz organów państwowych różnego stopnia, firm, umów bilateralnych oraz dokumentacji procesowych i prawnych. Habilitantka prowadziła również konsultacje dla studentów II stopnia i doktorantów w zakresie szeroko pojętych zagadnień bałtystycznych z różnych uczelni (państwowych i niepaństwowych) w Polsce, a także udzielała pomocy osobom kształcącym się w zakresie tłumacza przysięgłego, oraz nauczycielom języków obcych, prowadząc też korektę w zakresie litewskich zapisów w pracach naukowych IS PAN.

Ta część dorobku świadczy o uznaniu Habilitantki w tych kręgach, gdzie doceniono Jej znajomość języka litewskiego. ale też o umiejętności dzielenia się swą wiedzą (konsultacje dla studentów i doktorantów oraz przyszłych tłumaczy przysięgłych).

- **Osiągnięcia popularyzatorskie**

Dr Danuta Roszko brała udział (wspólnie z R. Roszko) w dwóch sesjach (2008, 2013), na których prezentowała założenia słownika polsko-litewskiego oraz zastosowanie korpusów językowych równoległych. Ponadto, podkreślając więź z rodzinnymi stronami, przygotowała do druku kilka publikacji dotyczących Puńska i znanych postaci tego regionu. Na spotkania Klubu Dyskusyjnego Forum w Płocku przygotowała ponadto w latach 2011-2012 zagadnienia do dyskusji, dotyczące: kultury wczesnych Słowian i Bałtów (na podstawie źródeł pisanych); wielokulturowości na terenach Rzeczypospolitej; szkół litewskich w Polsce i szkół polskich na Litwie w roku 2011/2012, mniejszości litewskiej w Polsce i polskiej na Litwie oraz mniejszości romskiej, a także przedstawiała zwyczaje bożonarodzeniowe na Litwie dawniej i dziś.

Świadczy to, że Habilitantka nie zamyka się w ściśle zamkniętych obszarach badawczych, nie zawsze dostępnych nawet dla tradycyjnych lingwistów, ale wychodzi poza nie, dostrzegając inne problemy i umiejętnie je popularyzując.

- **Współpraca z innymi ośrodkami naukowymi w kraju i poza jego granicami**

Habilitantka (jak można się było spodziewać, czytając zarówno monografię, jak i niektóre artykuły) współpracuje ściśle z Instytutem Języka Litewskiego LAN, Instytutem Matematyki i Informatyki w Sofii BAN oraz Instytutem Językoznawstwa L'udovita Štūra Słowackiej Akademii Nauk i Instytutem Jožefa Stefana ze Słowenii, a także Instytutem im. Kharkevicha RAN i Uniwersytetem w Ratyzbonie. Ponadto w autoreferacie (s. 20-21) dodatkowo wymienia kontakty z Ukraińskim Centrum Lingwistyczno-Informatycznym NANU oraz Instytutem Języka Bułgarskiego BAN. Każdorazowo jest to współpraca z konkretnymi badaczami (zob. s. 18-21 autoreferatu), skutkująca bądź już zakończonymi, bądź nadal realizowanymi grantami, czy przyjętymi do druku publikacjami.

Wszystkie te badania zaistniały w zdecydowanej mierze lata po doktoracie (3 granty są międzynarodowe, jeden – krajowy). To, że one trwają, są kontynuowane, uwiarygadnia istotę

propozycji badawczych, wysuwanych przez Habilitantkę oraz narzędzi prezentowanych w jej publikacjach, a także wykazuje Jej wyjątkową aktywność na polu naukowej współpracy międzynarodowej, co należy tu mocno podkreślić.

Konkluzja końcowa

Z pewnymi zastrzeżeniami, o których napisałam wyżej (a związanymi z tym, iż trudno mi jako niespecjaliście ocenić wartość badań komputerowych i w tej kwestii muszę zaufać Habilitantce; stąd też moja, tu powtórzona, prośba do CK, by w wypadku tego typu prac powoływać dodatkowych recenzentów, specjalistów z zakresu informatyki, matematyki stosowanej), uważam, iż zarówno dorobek, jak i monografia, przedstawiona jako podstawa habilitacji, a także inne osiągnięcia, są wystarczające dla nadania Pani dr Danucie Anieli Roszko stopnia doktora habilitowanego w dziedzinie nauk humanistycznych w dyscyplinie językoznawczej. Jej prace wprowadzają bowiem do nauki polskiej nowe narzędzia dla badania języków (w sferze komparatywnej, praktycznie i teoretycznie), ale przede wszystkim, co jest dla mnie wyjątkowo cenne, przybliżają (ginącą jak wiele innych) gwarę litewską mieszkańców gminy puńskiej oraz pozwalają ocenić zmiany w niej zachodzące poprzez odwołania do wcześniejszych prac polskich i litewskich badaczy na tle szeroko zarysowywanych zmian pozajęzykowych, a także wskazują na te jej cechy, których (bez pomocy wspomnianego narzędzia i metodologii) na razie udało się uchwycić.

Gdańsk 17.07.2015

